JOSIP MILAKOVIĆ

IZABRANE

PJESME ZA MLADEŽ.

(1880—1896.)

I. SVEZAK:

PRVE LASTE.

U ZAGREBU.
NAKLADOM HRV. PEDAG.-KNJIŽ. ZBORA.
1896.

PJESME ZA MLADEŽ.

JOSIP MILAKOVIĆ

IZABRANE

PJESME ZA MLADEŽ

(1880—1896.)

V

I. SVEZAK:

PRVE LASTE.

U ZAGREBU 1896.
NAKLADOM HRV. PEDAGOŠ.-KNJIŽEVNOGA ZBORA.
KNJIGOTISKARA C. ALBRECHTA (JOS. WITTASEK).

PRVE LASTE.

Prve laste.

Dr'jemale su dô i gora
I kolibe one male,
Po kojim su sn'ježne s gora
Pahuljice popadale.

Dr'jemali su tamni luzi
I potoci vijugasti,
Nad krajinom u toj tuzi
Oblaci su stali tmasti.

Ali božja ruka sveta
Nad zemljicom mahnu mila,
I priroda usred cv'jeta
Ruho svoje prom'jenila.

Sunce jarko s neba sjaje,
Oblačine ginu tmaste,

A u mile rodne kraje
Vraćaju se prve laste.

Vraćaju se svojoj kući,
Usred čarnog našeg luga,
S milim glasom, koji zvuči
Kano pozdrav znanog druga.

Vraćaju se zavičaju,
U domove mile ove,
A krila im malaksaju
Noseć s puta v'jesti nove . . .

I.

Bog, Dom i Rod.

D o m.

U dolini tihoj pokraj r'jeke baš
Kao galeb b'jeli čuči domak naš.

Šumi r'jeka, šumi, stoji, stoji dom,
Nagnuo se nešto starom drugu svom.

Dva prozorka mala kano oka dva
U dolinu glede, što je mirna sva.

Ko šubara krov ga pritisnuo gle,
Od oluje ne bi l' očuvo ga zle.

A nad njim je lipa grane savila,
U mirisno krilo njeg je sakrila.

Divan li si, dome, u večernji čas,
Kada s tornja zvonca tihi jekne glas.

Dolinom tajinstven razl'ježe se zvuk,
Na molitvu zovuć pobožni nam puk.

A mi oko tebe ko dječica tvâ,
A u oku svakom suzica se sja . . .

B o g.

Na plavetnu nebu
Stoji dobri Bog,
Koj se v'jekom brine
Za spas sv'jeta tog.

K njemu rado oči
Ja podižem mlad, —
Na plavetnu nebu
Moj se blista nâd.

Njega molim za sve
Drago srcu mom,
Njega molim žarko
Za moj mili dom.

Bog će da ukr'jepi
Mili narod moj,
Da mi bude sretan,
Da mi bude svoj!

Kad se zvonce s crkvice oglasi . . .

Kad se zvonce s crkvice oglasi,
Klekni, sinko, pa se Bogu moli,
Da ti dušu krjepošću ukrasi.

Višnji tvoju molitvicu voli,
Jer su mili dječiji mu glasi, —
Mili su mu, mili su mu toli . . .

Molitvicu pon'jet će uzdasi
K nebu gore sa te suzne doli . . .

Klekni, sinko, pa se Bogu moli,
Kad se zvonce s crkvice oglasi . . .

Župnik.

Na brdašcu malom crkvica se b'jeli,
Javorovi nad njom grane su nadveli.

Kraj crkvice dvorac — trošna, siva krova.
Nad vratim' mu krst i do dva, do tri slova.

U tom dvoru starac — brižno mu je čelo —
Za seoce — vele — moli nam se c'jelo.

„Gospodinom“ zove staro ga i mlado,
Al i ko gospodin svakog prima rado.

Kad se u glas jedan jave zvona nama,
Eto nas oko njeg sred svetoga hrama.

Blagosovom r'ječ mu čarobna romoni,
Neko tiho jeca, neko suze roni . . .

C'jelo selo kleči u skrušenju svomu,
S utjehom i vjerom svak se vraća domu.

Pođe l' starac selom, okom punim milja,
Razdragan nas, djecu, sto put blagosilja.

Pod granatu lipu često k nama sjeda
Kao dobar pastir, stado kad nadgleda

A oči mu kan' da sve nas redom broje,
Nije li mu janje nestanulo koje . . .

Čestit božić!

Dô i goru sn'jeg pokrio b'jeli,
Tihom sjetom kraj odiše c'jeli —
Nad tim grobom veseo glas se javlja,
Pa mi narod usklikom pozdravlja:
Čestit Božić!

I tog časa gine sjeta svaka,
Raduje se duša siromaka,
Rajsko milje njegvo srce puni,
Glasno kliču zemljom milijuni:
Čestit Božić!

Divna noć je . . . nebo okićeno . . .
Ko u divnom da si hramu eno —
Trepte zv'jezde . . . anđeli ih pale . . .
I tim hramom pjesme zadrhtale:
Čestit Božić!

Eno sjaja, eno divnog čara,
Modro nebo anđeo otvara . . .
Spas se javlja ubogome sv'jetu,
A anđeli pjevaju u letu:
Čestit Božić!

Isus sînu . . . Djeco, na koljena . . .
U nebesa gleđte otvorena . . .
Vesel'te se božanskome Spasu
I pjevajte u radosnu glasu:
Čestit Božić!

Uskrsnuće.

Bilo bruje zvona, prangije se ore,
Svečan provod kreće, zastave vijore.

Pjesme poju slavu uskrsnome času,
A prate ih zvona u svečanu glasu.

U provodu tome sve je selo naše,
Ni starci ni bake doma ne ostaše.

Pred provodom vije divan kip se Krista,
A narodu suza u oku se blista.

Al najveća radost med dječicom vlada,
Što u novom ruhu složno kroče sada.

Kreće provod, kreće, već se crkvi vraća,
Al gle jadnog Gjure, njemu je do plača.

Jedna želja dugo već mu srce draži:
On svog djeda okom sve okolo traži . . .

Rad bi da ga vidi, s đacima gdje stupa — —
Ah sad ga je zgledo... oh što srce lupa!...

Dvije majke.

Dv'je najvolim majke na tom sv'jetu b'jelom,
Kao vjeran sinak branit sam ih rad;
Dvije majke ljubim žarko dušom c'jelom,
Za njih isti život žrtvovo bih mlad.

Prva mi je majka, što me rodi, b'jedna,
U kolici pustoj sred uboštva svog;
Oj na grudma mojim, majčice mi vr'jedna,
Ti ćeš naći uv'jek žara sinovskog!

Druga mi je majka otadžbina moja,
Kao sjajna zv'jezda njena slava sja;
Oj Hrvatsko zlatna, ljubim te bez broja,
Za tebe ću živjet i umr'jeti ja!

Dokle srce moje krvca razgrijava,
Vas ću, mile majke, da se sjećat znam,
Raditi ću za vas poput marnog mrava,
Raditi ću za vas, dokle živim sâm.

Vas najvoli srce na tom sv'jetu b'jelom,
Kao vjeran sinak branit sam vas rad;
Dvije majke ljubim žarko dušom c'jelom,
Za njih isti život žrtvovo bih mlad!

Majka.

Prva r'ječ mi bila,
Kad prozborih ja,
R'ječca „majka“ mila,
Moja sreća sva.

Njezin lik uza me
Svaki bješe čas,
Nad kol'jevkom mojom
Njezin drhto glas.

Ml'jekom svojih grudi
Duh zadahnu moj,
S toga žarko ljubim
Mili narod svoj.

V'jek preda mnom blista
Lik joj premilen,
Pa se uv'jek dičim,
Što sam sinak njen.

Nju mi neka čuva
Dugo dobri Bog,
Jer je anđeo čuvar
Mladog srca mog!

K očevu imendanu.

Moja pjesma, moja vila mlada,
K tebi hrli, k tebi ona l'jeta,
Tebi pada na krioce sada,
Noseć stručak mirisnoga cv'jeta.

Njoj je tračak radosti i nada
S modrog neba sinuo opeta:
U kiticu cv'jet do cv'jeta sklada,
Dragu njojzi poput amaneta.

A to cv'jeće, a to milje njeno,
Želje to su, da te njima resi,
To je cv'jeće tebi nam'jenjeno.

Na njem nać' ćeš i suzicu njenu,
U toj suzi, što se ljupko kresi,
Molitvicu tebi posvećenu . . .

Kraj kolijevke.

Ajde spat, ajde spat,
Drago d'jete moje;
Ajde spat, ajde spat
Pokraj majke tvoje.

Minu dan, minu dan,
Sve već slatko sniva;
Slatki san, slatki san
C'jeli sv'jet cjeliva.

Tiho j' sve, tiho j' sve,
Snivaj, sine zlati,
Čuva te, čuva te
Bog i brižna mati! . . .

Laku noć!

Laku noć! Laku noć,
Moj pupoljče mladi!
Božja moć, božja moć
Nek ti sanak sladi!

Duh nek tvoj, duh nek tvoj
Sniva sanje zlate;
Sinko moj, sinko moj,
Ja ću bdit uza te.

Ja ću ti, ja ću ti
Pjevat večer c'jeli:
— Snivaj mi, snivaj mi,
Moj golube b'jeli!

Jutarnja.

Sa istoka zora rudi,
Sv'jet ostavlja noćni san,
Jutarnje me zvonce budi
I nav'ješta b'jeli dan.

Dobri oče svega sv'jeta,
Hvala tebi, Bože moj,
Što na slavu ti opeta
Može radit sinak tvoj.

Nek mi sveta ruka tvoja
Blagosovi svaki trud,
Za tebe će v'jekom moja
Od ljúbavi plamtjet grud.

Bože sveti, Bože mili,
Jedno još me uslišaj:
Blagosovi i osili
Moj hrvatski zavičaj!

Večernja.

Zemljicom se hvata tama,
Svud tajinstven vlada muk,
S božijeg me zove hrama
Na molitvu zvonca zvuk.

Sveta majko, zv'jezdo raja,
Slušaj moje molbe glas,
Što iz zemskog hrli kraja
Za svijet se moleć vas.

Štiti mene ti i brani,
V'jek da pravi sl'jedim put,
A sirote čuvaj, hrani,
Da ih udes mine krut.

A kad jednom, majko mila,
Zagrli me sanka moć,
Anđeoska neka krila —
Nek me štite božju noć!

Djed.

Podno br'jega selo malo
U sn'jegu se zakopalo.

Na kraj sela kućarica
Ko u rodu sirotica.

Kraj ognjišta djeca sama —
Potprv glave ručicama.

Mramorkome zamuknula,
Muha bi se zujat čula.

Samo katkad suza sinu,
Il se časom uzdah vinu.

Tek sobicom glas romoni . . .
Djedo priča . . . Šute oni . . .

On unučad razgovara
U vremena vodeć stara.

Na velje ih vodi gore
I na ono sinje more.

U gradove one b'jele,
U narode, zemlje c'jele

U ljute ih vodi boje
Kazujuć im rane svoje.

A unučad njegva šuti,
Al joj duša, duša ćuti.

Ponosom je obuzeta:
„Puno l' djedo prođe sv'jeta!“ . . .

Mlada Hrvatica.

Ja sam mlada Hrvatica
Zdrave duše, vedra lica,
Vjerna kćerka rodu mom.
V'jek se molim Onom gori,
Koji sve iz ništa stvori,
Da mi štiti dragi dom.

Kudgod krenem zemljom ovom,
Majčinim se javljam slovom:
R'ječju milom, slađanom.
Ona mi je draga, mila,
Ljubit ću je, ma gdje bila,
Da prodičim mili dom.

Ljubim braću, roditelje,
Moga roda prijatelje,
Ljubim dušom mlađanom.
Nek se svagdje sv'jetom znade,
Hrvatice kako mlade
Ljube žarko dragi dom.

A kad jednom dođe zgoda,
Da poradim u čast roda,
Pomoć ću mu dušom svom:
Sve ću radit, sve ću, sve ću,
Sve za rodne grude sreću,
Za djedova mojih dom!

K u m.

Veselijem djeca glasom
Pred kućom su zakliktala:
„Eno kuma, eno kuma!"
I pred njega istrčala.

On im nosi krasne dare,
Da si kumčad razveseli, —
Svakom dat će onaj darak,
Koga koje sebi želi.

Sve će kum ih redom ljubit,
Pa u sebi misle sade:
„Tek da jedno kum nam nema:
Tih brkova i te brade!

Kada ljubi, ko da rogoz
Po licu te šiba, bije; —
Tek da nema tih brkova,
Tek da one brade nije . . ."

Al najmanji misli samo:
„Strah me nije tih cjelova,
Samo neka ja ne dobim
Od njeg brade i brkova . . ."

Priča.

Evica se raduje,
Kad joj dođe baka.
Jer će tad joj pričati
Od jutra do mraka.

Ona već je starica,
Pa tog puno znade,
A Evica sluša je,
Baš kako valjade.

A milo je gledati,
Kada priča stara: —
U srdašcu Evice
Novi sv'jet se stvara.

Mnoga bi joj sličica
U duhu zasjala
Iz vremena, dok je još
Baka bila mala.

Oj i ona bila je
Ko Evica sada, —
Oj i ona bila je
Nekoć tako mlada.

Sad je lice upalo,
Usne joj uvele,
A kosa joj b'jeli se
Ko ružice b'jele.

Najmilija priča joj
Priča žića njena, —
Ta je priča suzama
Vrelim orošena.

Kod te priče zadrkta
Ona glava s'jeda;
Najradije priču tu
Njojzi pripov'jeda. —

Jer ta priča njezina
Ne će s njom umr'jeti, —
Tu će priču unuče
Grobu joj oteti . . .

Želje.

Majka.

Noć je crna . . . Vihor puše,
Vani hladan sn'ježak pada . . .
Hajde, djeco, oko peći,
U sobi je divno sada.
Hajte, hajte tu na krilo
Vaše majke, što vas hrani,
Što se za vas vazda brine,
Da vam sretni teku dani.
Hajte k meni, ljubit ću vas —
Do tri moja sinka mila,
Toplo vam je za vas v'jekom
Sred majčinog milog krila.
Al da majku veselite,
Čije srce za vas bije,
Reci svaki želju svoju,
Što u srcim vam se krije.
Pričajte mi toplo, milo,
Neka vaša majka sluša,
Što željkuje, o čem sniva
Maštava vam mlada duša.

Svevlad.

Ja bih, majko, rado biti
Možnim carem na tom sv'jetu,
Na pr'jestolju sjedit zlatnom
Sav u sjaju, sav u cv'jetu.
Rad bih imo divnu krunu
I od'jelo sve od svile

I konjice brzonoge,
Hitre kao gorske vile.
Rad bih imo divne dvore,
A u njima puno blaga,
Puno zlata i biserja
I kamenja k tome draga.
Rad bih imo divnu sablju,
Divnu sablju neprec'jenu,
Suhim zlatom okovanu
I biserom okićenu.
Šljem, kaciga, štit i koplje
Da mi sjaje usred, —
Pa da tad me vidiš, majko,
Kad uzjaših bojna hata!

Želislav.

Ja bih, majko, najvolio,
Da junakom mogu biti,
Pa ko junak od mejdana
Da se mognem proslaviti.
Želio bih, da sam junak,
Kakav bješe junak Marko,
Da desnicu imam hrabru
I da imam oko žarko.
Želio bih, da savladam
Ovaj svijet rukom smjelom,
Da mogućnik budem silan,
Najveći na sv'jetu c'jelom.
Želio bih, da mi slavu
Po svem sv'jetu pjesme poju,
Da tu svako živ saznade
Za junaštvo, snagu moju,
Pa da tad mi slava bojna

Po sve v'jeke sv'jetom živi,
Mom imenu i junaštvu
Da se svako klanja, divi.

Milivoj.

Ah, a ja bih samo rado,
Da mi pamet znanje kiti,
Da tim znanjem milom rodu
Mogu jednom koristiti.
Želio bih, da saznadem
Sve, što l'jepa pišu knjige,
Želio bih, makar bilo
Uz naporne, teške brige.
Želio bih, da proučim
Pravo, povjest ljudskog roda,
Kad mi Višnji pamet zdravu
I u grudma dušu poda.
Želio bih, da me resi
Divno znanje i um'ješe,
Jer od toga nema meni
Veće slasti, veće sreće.
I tim znanjem sakupljenim
Dignuo bih rodu slavu,
Pa bih v'jencem lovorike
Ovjenčao tebi glavu!

Majka.

Doznah eto puste želje
Vaših srca, sinci moji,
Al najljepšu u svom srcu
Milivoj vam želju goji.
Nije lako carem biti,
Nit je sreća sva u sjaju,

C'jelog žića o svoj narod
Teške njemu brige traju
A junaka nigdje nema,
Koj bi svojom rukom smjelom,
Koj bi mogo na mejdanu
Zavladati zemljom c'jelom.
Al možete svi i svaki
Bit junaci u svom znanju,
Uzbudete l' značajevi,
Poradite l' u svom zvanju.
Trudom ćete oživjeti
Divnu želju Milivoja:
Bit na slavu svomu rodu,
Na čast meni, djeco moja!

U smrt maloj kćerci.

Zaman radost, zaman bezbroj želja,
Zaman nade jadnih roditelja,
Zlosretnica sve uništi kob.
Prerano si poput nježna cv'jeta
Uvenula sred tog pustog sv'jeta,
Prerano te crni skrio grob!

Ko će smirit bol i teške jade?
Ko povratit one zlatne nade?
Roditeljskoj boli pružit l'jek?
Ali tebe i sred groba zdena
U toj tuzi, nado izgubljena,
Ljubav grijat njihova će v'jek!

Kraj je muci, kraj je bolu tvome,
Duh tvoj krili k nebu plavetnome
Tam u onaj divni zavičaj:
Oj u onu postojbinu novu
Tamo gore anđeli te zovu — —
S Bogom, dušo, — tam te čeka raj!

II.

ŠKOLA I NAUKE.

Učitelj.

Znate l' ono lice, ono brižno čelo,
Što no šeće mirno kroz to naše selo?

Znate l' onog starca duge b'jele brade,
Što ga svako đače u tom kraju znade?

Ono oko milo, ona riječ blaga —
Oh kako je svima, kako nam je draga!

Kad u školi lik mu umiljat se javi,
Kô anđeo k nama da je došo pravi.

A kad svečan glas mu sa usta se vine,
Naša mlada duša pliva sred miline.

Gledamo ga sto put, sâm gdje v'jek svoj vije,
A oko mu kaže, da tek za nas žije.

Pa i žije za nas, jer među nas d'jeli
Srce si i dušu i svoj život c'jeli.

Prođe l' za to kad god seoskim sokakom,
Ne će uteć nama, svojim vjernim đakom.

U tren tu oko njeg svi se đaci dese,
Na rukama jedva poljupce ponese . . .

Sretna nova školska godina!

Svanu evo jednom žuđen danak:
Rajsko zvonce u školu te zove.
Evo tebi knjižice šarene,
Tvoje mile drugarice vjerne.
Nosi mi je od sad sobom, sinko,
A ljubavi grij je mlađanome!

Nosi mi je v'jek uza se, nosi,
Ona će te o svem da pouči,
Valjanim te oplemenit znanjem,
Ako l' iz nje učiti ćeš marno.

Štovat, ljubit Boga, roditelje,
Koji za te svaki dan se brinu,
Ona će te nada sve poučit.
Ljubavi pak prema milom rodu
Srce će ti napuniti mlado,
Koje jošte poput rose čiste,
Anđeoskom nevinošću diše.

Gdje god bila u nas koja rana —
Opet, opet zac'jeliti mora,
Dok za radom pregnu složno sinci!
I ti, sinko, pomoć jednom moraš
Našem rodu — ranjenom sokolu,
Al v'jek hrabru — ma i zaostalu!

Maleno đače...

Maleno đače
Pobožno, mlado,
Višnjemu Bogu
Molim se rado;
Pobožan njega
Slavi mi poj,
Molim ga vruće
Za domak svoj!

Za dom mi srce
Mlađano bije,
U njemu mlada
Krvca mi vrije,
Pa kad odrastem,
Cilj će bit moj:
Raditi v'jekom
Za domak svoj!

S toga se učim
U svaku zgodu,
Znanjem ću moći
Pomoći rodu;
Za nj' ću tad radit
Ljeta mi broj,
Kroz život c'jeli
Za domak svoj!

Dobro đače.

Kada zora
Osvane —
I b'jel danak
Nastane,
Roditelje
Zagrlim,
Hitro vanka
Pohrlim.

Sred prirode
Milene
Sklopim ruke
Malene,
K nebu dignem
Očice
Poput blage
Ovčice.

Pa se molim
Presretno,
Gledeć nebo
Plavetno,
Da mi nauk
Dana tog
Blagoslovi
Dragi Bog!

Dobra djeca.

Dobra djeca, srca smjerna,
Višnjemu se rado mole,
Dobru djecu srca smjerna
Ljudi uv'jek paze, vole.

Dobra djeca, srca smjerna,
Što je dobro, — to tek rade,
Dobru djecu, srca smjerna,
Bog i ljudi v'jek nagrade.

Ne kloni!

U nevolji, kad ti s boli
B'jedno srce strada,
Ima jedan l'jek hasnovit,
Koj će sve da svlada.

Taj l'jek, sine, jest u Boga
Stalna samo nada:
Da će minut jednom časi
Nevolje i jada.

Pazi!

Kad u školu dođeš, sine,
Pažljiv budi svaki čas,
Slušajući učiteljev
Svaki nauk, svaki glas.

Dobar nauk uv'jek pamti,
Jer je u njem divna moć;
Uv'jek se za znanjem trudi,
Pa ćeš uv'jek napr'jed poć.

Kad za znanjem ko se trudi, —
Napretka je dobar znak, —
A ko nauk svoj ne ljubi,
Ide natrag kao rak . . .

Hajd u školu!

Hajd u školu, složno sada,
Draga djeco, hajde sad,
Dok su srca čila, mlada,
Dok je jošte život mlad.

Tam u školu sve vas zove
Sitno zvonce ovaj čas, —
Zove mlade sokolove,
Da učine rodu glas.

Sad je doba došlo pravo,
Kada valja tamo poć,
Da vam um i srce zdravo
Oplemeni znanja moć.

Hajde složno, hajde s toga
Svi na putu k hramu tom,
Da uz pomoć dobrog Boga
Dođe svako k cilju svom!

Um i srce.

Višnji ti je darovao
Um i srce, d'jete moje;
Ali pazi, da se uv'jek
Složno pazi to oboje.

Um v'jek mora srce pitat,
Hoće l' išta započeti,
A srdašce ne sm'je nikad
Što uradit bez pameti . . .

Dvije zvijezde.

Dv'je ti zv'jezde Bog je dao,
Što te prate danju, noći,
Te su zv'jezde u tvom žiću
Uv'jek tebi u pomoći.

Jedna sjaje ti vrh glave,
Kada spavaš, mili sine,
Druga tebe prati danju,
Da očuvaš tvê vrline.

Prva zv'jezda — to je anđel,
Što nad tvojim sankom blista,
Druga sjaje ti u grudma, —
To je tvoja savjest čista . . .

Gledaj, sine!...

Gledaj, sine, modro nebo,
Gledaj one zv'jezde jasne,
Gledaj dolje sinje more
I bisere u njem krasne!

Gledaj mjesec, sunce jarko,
I zoru u čaru svomu,
Gledaj sv'jet taj neizmjerni,
Pa se divi svemu tomu!

Al najljepši darak, što ga
Bog ti dao sa visina,
To je duša bogodana,
Stanak milja i vrlina...

U njoj ljepši svijet živi,
Anđeoske pun miline, —
A taj svijet čeka tebe
Onkraj groba, mili sine!..

Mali Pero.

I. Pero u zatvoru.

Mali Pero iz škole se
Ni maknuti ne sme,
A vani se sigra, skače,
Ori skladne pjesme.

O prozor se naslonio
Provirkuje vanka...
Oh, ovako jošte l'jepog
Nije bilo danka.

Sa neba se sunce smije,
Priroda je živa,
Al taj zatvor, taj nesretni,
Sve mu slasti skriva.

Pod prozorom stupajuć mu
Druzi pjesme viju,
A on bulji... ko da sluša
Kako mu se smiju...

Gle, sada ga opaziše, — —
A on im se skrio, —
Gledo ih je, — spaziše ga, —
Pak se zastidio...

„Zašto n'jesam ja učio?"
Misli Pero mali;

Na srce mu teška tuga
Ko kamen se svali.

„Kako da ja sav zaplakan
Sada kući pođem?
Što će reći meni majka,
Kada k njojzi dođem?

Psovat će me i otjerat!
. . . Uzdah provre tisi:
— Ajd od mene, nevaljanče,
Moj ti više nisi! —“

Tako mu je teško bilo,
Na klupu se svio . . .
Učeći je uzdisao,
Plako danak cio . . .

II. Na povratku iz zatvora.

Mrak se hvata, a iz škole
Vraćao se Pero,
Bježao je bezobzirce
Ko da b'jes ga tjero.

Leti, da ga ne opazi
Koji od drugova:
Ni na kog se ne osvrće,
Već trči iznova.

Naglo stane, ne maknu se,
Tek će okom trenut — —
U susret mu kroči seka,
Kud će sada krenut?

Sreća, da je blizu bila
Ovdje staza druga:
Krili Pero, ali neko
Ko da mu se ruga . . .

Ne okreće već se dječak
Na uzanoj stazi . . .
Leti, leti — i za časak
Domak rodni spazi . . .

Uzbuni se srce mlado
U grudima Peri;
Jedva mognu od dvorišta
Otvoriti dveri . . .

U kućici luč već sjaje,
Al on jošte preda — —
Noć je mrka, a njemu se
U sobicu ne da . . .

Gleda, hoće l' spaziti ga
Mama, ili tata — —
Stoji, kao da razmišlja,
Na koja će vrata?

Tako mu je teško bilo —
Nuz vrata se svio . . .
Šuteći je nasluškivo
I suzice lio . . .

Pero na domu.

Na izbici polagano
Otvore se vrata . . .

Eno Pere, eno Pere,
Majčinoga zlata!

Jučer ga je milovala,
Grlila ga tako,
Danas ju je rastužio,
Rascv'jelio jako.

Istom što je pokročio,
Htjede da besjedi,
Lišce mu se pocrveni
I naglo probl'jedi . . .

Pa zaplače tako gorko,
Taruć suze vrele,
Videć, gdje mu oko stola
Braća se vesele.

D'jelio bi i on s njima
To veselje sada, —
Al nemarnost uzrokom bje
Tuge mu i jada.

I ko da mu anđeo-čuvar
Šapnu časa toga:
„Gledaj, Pero, braću svoju,
Gledaj lica tvoga!“

Oborio stidno glavu
I pred majku panu,
A na čelu oproštaj mu
Sa poljupcem svanu . . .

Tu u krilu roditeljskom
Rana mu zac'jeli,
Al tog dana sjećo bi se
Kroz svoj život c'jeli.

Od tog časa nije više
Pero suze lio, — —
Učio je uv'jek marno,
Pa v'jek valjan bio!

Sa ispita.

Započeo ispit. Svud divota sama,
Bršljanom i cv'jećem sva miriše škola,
Dječica u novim sjede haljinama,
Zbor gospode oko velikoga stola.

U pročelju župnik sluša i predsjeda,
Načelnik i sudac pokraj njega stari,
A s obije strane u dva sjede reda
Starješine sela i svi općinari.

Dječija se lica blistaju i rude,
Ko na njima ruže da im vidiš cvasti,
Svaki misli samo: oh nek sretno bude,
Jao, kom će danas mraz na obraz pasti!

Odgovori teku, kao da med pliva,
Učitelju lica s radosti se sjaju — —
Ej, što danas starac ćuti i uživa,
To se izreć ne da, al to djeca znaju.

Župnik kima glavom, hvali, odobrava,
A načelnik gladi od veselja bradu,
U njegovu selu baš su momčad prava,
Ne bi sad se m'jenjo sa onom u gradu.

I sve prođe l'jepo i sav razred sjao
S učiteljem starim s ponosa i sreće,
Al Petricu u to župnik je prozvao,
A đaci se zgroze, ko znadu ga veće.

Kad je Petar jadnik odgovorit moro,
Na muci se mali nevaljanac nađe,
Valjda djed mu to je naslutio skoro,
Jer iz sobe krišom na polje izađe . . .

Porumenje Petar, ne um'je ni slova,
A zbor u njeg c'jeli zagledo se amo, — —
A veseli vrapci kliču mu sa krova:
„Sram te bilo, Petre, mi to davno znamo!“

Mladi zanatlija.

Ja sam mladi zanatlija,
To je ponos moj!
Vas dan radim, vas dan vršim
Revno poso svoj.
Ta bez rada nema sreće
U životu tom, —
Radom tekar čovjek gradi
Sreću žiću svom.

Svako mora učit, radit,
Dok je jošte mlad,
Svako mora u mladosti
Prigrliti rad,
Da nauči već za mlada
Trpjet, raditi —
I srećicu svog života
Sebi graditi.

Kada jednom starost dođe,
Tad je težak rad,
Tada možeš uživati,
Što si steko mlad,
Za to ja ću sada radit
Kao radin mrav,
U marljivom provest radu
Tako život sav!

A kad starost dođe meni,
Sretan bit ću, svoj,
Jer u radu ja provedoh
Mladi život moj, —
Veselo ću gledat tada
Na svog rada plod,
S kojega će sretan biti
I moj mili rod!

O učiteljevu imendanu.

Evo i nas k tebi
Tog svečanog časa,
Nek i našeg čuješ
U svom slavlju glasa.

Evo i nas k tebi
Na dan tvog veselja,
Nosimo ti stručak
Mladenačkih želja.

Bog te neka živi,
Učitelju mili,
Bog te neka čuva,
Štiti i zakrili.

Zdravljice te krjepko
Neka v'jekom krasi —
I nek sretno teku
Tvog života časi.

Nek ne muti oka
Tuge ti oblačak,
Gdje ljubavi v'jekom
Sjaje nama tračak.

A dok srce naše
U grudima bije,
Spomen će se na te
U njem v'jek da vije . . .

Koncem školske godine.

Svršena je godinica ova,
Zlatno klasje pod plodom se njiše,
Ravno polje puno blagosova,
Sva priroda rajskim čarom diše.

Marnicima eto ploda nova,
Jer ko pčele v'jek radini biše;
Teško onim, koji put trutova
U nemaru vr'jeme potratiše!

Zlatno klasje — to je omladina,
Zrelo zrnje — njezino um'jeće,
Plodno polje — draga otadžbina;

Čar prirode — trak je rajske sreće,
U kom božja radost se ods'jeva,
Kada mladež zlaćana usp'jeva.

III.

PRIRODA I VESELJE.

Dječije radovanje.

Hej radosti, hej veselja!
Kliču Stanko i Nikica.
Čudo divno, što to pravi
Sestrica im Darinčica.

Uzela je tanku slamku,
Smoči je u sapunici — —
Lako puhnu . . . gle divote:
Kolutića na slamčici . . .

Iz slamčice dignule se
U vis čarne krugljičice,
Pa letjele povrh djece
Lake kano pahuljice . . .

Ah divnijeh gle balona!
Šteta, što tek veći nisu, —
Pa da Stanko u njih uđe,
Da ga nose gorskom visu . . .

Al to čudo neviđeno
Tek prstićem Stanko ganu —
Nad licem mu balon prsne,
A kapljice na nos panu . . .

Proljetno veselje.

Livadicom potok struji,
Kraj njeg djeca cv'jeće traže,
Pa veselo kliču, skaču, —
To im mjesto ponajdraže . . .

Samo mali bratac ćuti,
On još nije taki gosọ, —
On ne može trčat, pjevat,
On još nije za taj poso.

Ali on bi hvatat rado
Na granama mile ptice,
Pa ga majka diže, baca,
Nek se hvata za grančice . . .

On sve pljeska ručicama,
Da ulovi ptice male —
One ga se i ne boje — —
Mah bi s njim se poigrale . . .

Mala ciganka.

Ciganko m me svijet zove,
Stide me se drugarice,
Ti dječaci v'jek mi viču:
— Cigančice, cigančice!

U šumi mi otac živi,
Nemam brata, ni sestrice,
Pa me jošte tako grde:
— Cigančice, cigančice!

Kada malo u grad pođem,
Proseć darak za ružice,
Sa svih strana čujem glase:
— Cigančice, cigančice!

Da l' im sm'ješna crna kosa,
Crne oči, crno lice,
Da mi viču male druge:
— Cigančice, cigančice!?

Što ću jadna, ako su mi
Otrcane odorice,
Te me svagdje, svagdje zovu:
— Cigančice, cigančice!

Cesto mi se oko smuti,
Kad me ruže djevojčice,
Kad me grde, kad mi kliču:
— Cigančice, cigančice!

Dala bih im, da ne viču —
Cv'jeća uvrh košarice —
One mi se glasno smiju:
— Cigančice, cigančice!

Al neka ih! — Ja ću pjevat
Kano ptica sred šumice,
Pa da čuju glasnu pjesmu
Cigančice, cigančice!

Valjane drugarice.

Ko je biser svega sela?
— Djevojčica naša Jela!

Ko je s njome c'jelog danka?
— Susjedova dobra Anka!

A ko radi v'jek uza nje?
— Eno gleđte smjerne Janje!

Koja još im druga mila?
— Mala seka Tugomila?

A ko čar tom društvu pruža?
A ko drugi, nego Ruža! . . .

Mladi vojaci.

Hajdemo sada
Žurno iz grada
Tam na ono polje ravno
Vojevati slavno!

Trublja se čuje,
Dušmanin tu je;
Proti njemu, braćo mila,
Složno iz svih sila!

U njeg — oj tuge —
Puške su duge,
Al mi zgrabmo naše prute,
Bit će borbe ljute.

Složno sad samo,
Mi se ne damo — —
Najhrabriji nek nas vodi
K slavi i slobodi!

„Pozor" i „hajde"
Čuj, nema fajde —
Valja slušat — nije šala
Našeg đenerala.

Hajdemo sada
Žurno iz grada — —
„Prute u vis c'jela četa
Poput bajuneta!"

Vjesnici proljeća.

Ide proljet, siplje cv'jeće,
Za cvijećem pčela l'jeće.

Za pčelicom lepir hrli,
Pa mirisno cv'jeće grli.

Za lepirom leti ševa,
Za njom slavulj pjesme pjeva.

A za njima ptice druge,
Da probude čarne luge.

Za pticama djeca mala
U polje su dotrčala.

A za djecom — divne, mile —
Za njima se pjesme krile . .

Tek u polju radnik stoji, —
On se tamo davno znoji . . .

Tu je pramaljeće . . .

U prirodu, djeco,
Svanu pramaljeće!
Livadom i lugom
Prosulo se cv'jeće! . . .

Van vas sunčev tračak
I ptičice zovu,
Sad započet valja
Vama igru novu.

Dosta već bijaše
Te studeni krute, —
Ni ptičice n'jesu
Mogle već da šute.

Dozvale su pjesmom
Divno pramaljeće: —
Livadom i lugom
Prosulo se cv'jeće.

Sunašce i cv'jeće,
Vaše divne želje,
Dozvale su ptice
Vama na veselje!

Proljetna.

Evo divnih
Pramaljetnih dana,
Sva je zemlja
Cv'jećem ovjenčana.
Nesta zime,
Nesta hladnih dneva,
Opet žarko
Sunašce nam s'jeva.

Dršće srce
U mlađanih grudi,
Na nov život
Sve se eno budi:
Livadicom
Šarno cv'jeće miri,
Gajem ševa
Svoju pjesmu širi.

Nema više,
Nema zime krute,
Cv'jeće divno
Posulo je pute.
A s daljine
Već nam natrag krile
Lastavice,
Naše ptice mile.

Eto ptica!

Eto ptica milenih,
Jata su ih c'jela;
Opet su se vratile
Usred našeg sela!

Proljeće ih dozvalo
Tu u naše krilo,
Da nas opet raduje
Pjevanje im milo.

U šumici kosovac
Sa slavuljem pjeva,
A u polju glasi se
Milopojna ševa.

Vrebac svud se bani već
Poput gospodara,
A na krovu vije si
Gn'jezdo roda stara.

Kad zapoju ptice sve,
Divne l' glazbe tada,
Progoniti za to ih
Manimo se sada.

Jer da jednu, jednu tek
Dodirnemo rukom:
Sve bi ptice u taj mah
Zamuknule mukom!...

*

Milka i ptičice.

Mala Milka hrani ptice male,
A ptičice pjevati joj stale
Divnom pjesmicom.

Za zrnašce ptičica će svaka
Pjevat njojzi od jutra do mraka
Pjesmom ubavom.

Ta pjesmica jedino im blago,
A to blago milo je i drago
Srcu mlađanom.

Pojte ptice, ne bojte se gladi,
Dok vas nosi takav život mladi
Na srdašcu svom!

U klasju.

Jarko sunce žari, peče,
Povjetarac klasjem kreće.

Milo šapću zlatni klasi
Ko uzdasi i talasi.

Svijaju se, dižu, skreću,
Ko da svaki nosi vreću.

Malo klasja na toj grudi,
Al seljaku nade budi.

Gleda klasje, kako zori,
I molitvu tiho zbori.

Što osjeća jadnik sade,
To siročad njegva znade . . .

U maju.

Sa nebesa ljupko blista
Sunca sjaj,
Nema više zime krute,
Mile ptice već ne šute,
Lista gaj!

„Proljetnicu“, omladino,
Zapjevaj,
Ta doline i planine
Divne su sred te miline
Kao raj!

Svuda radost, svuda cv'jeće
Siplje maj,
Al najljepši u tom cv'jetu,
Najljepši nam u svem sv'jetu
Rodni kraj!

Za to ljubi iz sveg srca
Zavičaj, —
U njem mi se raduj, pjevaj,
Ljubavlju ga svom ogr'jevaj
Složno, daj!

Raduj mi se, jer je došo
Časak taj, —
Mladost prođe poput sjene,
Al su divne uspomene
Tvoje, znaj!

Oluja.

Tamna nojca . . . Strašna l' mraka . . .
Grmi, tutnji iz oblaka . . .

Časom s'jevne. časom plane,
Za tim nebo tutnjit stane.

Nigdje sjajne zv'jezde nema.
Noć oluju strašnu sprema.

Muklo šume groma glasi.
Sagiblju se poljem klasi.

Plamna munja s'jevne gori,
U daljini grom se ori.

Na topoli dršće granje,
Ko da moli smilovanje.

A sa sela, sa brdašca,
Vjetar nosi zvuk zvonašca.

Ono sad za ubogara
Sad se s Bogom razgovara . . .

Jesen.

Nagle guste zemlju kriju,
Pust je dô i br'jeg;
Sitne laste lete k jugu
Da potraže zemlju drugu
Sunca toplijeg . . .
Ovdje hladni vjetri viju,
Prši sn'jeg . . .

U prirodi ne ćeš sada
Raja više zr'jet, —
Sve je pusto, sve je nujno,
Presta p'jenje miločujno,
Ko da sve će mr'jet. —
Usred zimskog vene hlada
List i cv'jet . . .

Zima . . . zima . . . Al će veće
Prestat pršit sn'jeg,
Oživjet će zemlja sama,
Doć će ptice opet k nama
Glasa milijeg, —
Cvast će opet milim cv'jećem
Dô i br'jeg! . . .

Zimska.

Nema više,
Nema l'jepih dana,
Sva je zemlja
Slika grobnog stana.
Svud tišina,
Sve je tužno toli, —
Gavran crni
Grakće povrh doli . . .

S drva spade
Zadnji listak žuti,
Granje golo
Svija vihor ljuti.
Na daleko
Svuda pustoš sama . .
Ljudsko srce
Teška tuga slama . . .

Ko na guslam
Da je žica pukla . . .
Dô i gora
Posvema zamukla;
Katkad tek se
Javi ptica jadna,
Moleć hrane
Ozebla i gladna!

Pada lišće . . .

Klone, vene cv'jet i trava,
Ko da dr'jema, ko da spava.

Dô i gora poharana,
Žuto lišće pada s grana.

Pada lišće, pada dole,
A ostaju grane gole.

Na krajinu magle grnu,
Za njim sunca traci trnu.

Hladni vjetar šumi, l'jeće,
Da još zadnje skrši cv'jeće.

Tamo veće u daljini
Čeka zima u bjelini . . .

Prši sn'ježak . . .

Zimska večer. Selo malo.
Nad seocem pršit stalo.

Prši sn'ježak pahuljama,
B'jeleć krove kolibama.

Napala ga sila tušta,
A na zemlju noć se spušta.

Nigdje glasa, ćuha nema,
Sve već spava, sve već dr'jema.

A kolibe one male
Kano da su bliže stale.

Kano da su zagrljene,
Da ne smrznu osamljene.

Snijegović.

(Igra.)

Hrpa djece:

Hajde vanka, braćo mlada,
Sigrat nam je poći sada
Tam na onaj br'jeg.
Da vidite čuda:
Eno već se svuda
B'jeli stere sn'jeg.
I ptice po krovu
Na igru nas zovu.

Zdravko:

A znate li, braćo,
Što nam radit sada?
Meni l'jepa miso
Uprav na um pada.

Anka:

Tvoju miso
Pogodit je lako,
Ta to znade
Od nas veće svako.

Svi:

Sn'jegović!

Perica:

Lako to je govoriti,
Al ga teško načiniti.
Vani studen vlada . . .

Mijo:

Pa šta ćemo sada?

Zdravko:

Među nama nek ne stoji,
Koj se ljute zime boji!

Milivoj:

Hajde, braćo, sada
Hajde svi na djelo,
Načinimo najpr'je
Snjegoviću t'jelo!

Milan:

Ja ću mu od sn'jega
Načiniti glavu,
Da mu bude ona
Na ponos i slavu.

Ivica:

Ali Sn'jegoviću
Noge se ne vide.

Mirko:

E, naš starac sada
U dolami ide.

Branka:

Ah, al ruke, ruke
Mora još da ima —
Te ću ja načinit,
Akoprem je zima.

Ružica:

A na glavu gore
Taj mu šešir evo,
Što no ga nosaše
Negda stric moj Stevo.

Pavica:

U ruci još mora
Nešto da imade,
Bez pomoći starac
Teško poći znade.

Katica:

Evo njemu štapa,
Da mu nema para,
Evo njemu, evo
Naša metla stara.

Dragutin:

Djeda moga lula,
Vr'jedna do tri škude,
Za čas ovaj, čujte,
Njegova nek bude!

Svi pjevaju:

Gleđte evo, braćo mlada,
Sn'jegovića gleđte sada,
Velik je ko div.
Drži se ko goso,
Divan to bje poso,
Uh, al da je živ! . . .

Sn'jegoviću, dragoviću,
Čvrsto stojiš sada,
Al će skoro družba naša
Diva tog da svlada.

Naskoro ćeš ležat ovdje
Kao klada trula,
A iz usta ispast tebi
Tvoja l'jepa lula!

Zimska davorija.

Na noge đaci
Na noge sada,
Divan gle sn'ježak
Zemljicom pada.
U polje skokom
Hrlimo van,
Eno vam svanu
Veseli dan.

Sn'ježak je mekan,
Divne li slasti, —
Bude 'l ko ranjen,
Lako je pasti . . .
Ajde sad žurno
Na polje svi —
U dva se reda
Stavimo svi!

B'jeli nam sn'ježak
Prši gle s neba,
Ljudski nam sad se
Grudati treba.
Ajde na mejdan
Ajde na rad!
Ko nas je junak,
Znat ćemo sad!

Sada je vr'jeme
Došlo nam pravo,

Kada se valja
Sigrat nam zdravo.
Kukavca plaši
Zima i led,
Na polje, braćo,
Naš je sad red!

Kažimo sv'jetu,
Da smo junaci; —
A ko kog najpre
Na zemlju baci,
Taj će bit vođa
Vojni nam toj,
Mi ko vojnici
Za njim u boj!

Ptičica.

U pohode došla nam je
Jedna ptica mala,
Leden sn'ježak, zima kruta
K nam je dotjerala.

Prhni, prhni, ptico jadna,
U sobicu samo, —
Mi ovake tužne goste
L'jepo primit znamo . . .

Ima tu i za te hrane, —
Nemoj tužit, sele,
A dječica čekaju te,
Da te razvesele . . .

Ptičica u zimi.

Kad praminjat zemljom sn'ježak stane b'jeli,
Tada tužna ptica ostavljena cv'jeli . . .

Teške tad i tužne ona traje dane
Bez zelene šume i bez mrve hrane.

Pred pragove l'jeće i cvrkuta tudi,
Ne bi l' joj se dobri smilovali ljudi.

Ne bi li joj iko, — bar da glad ublaži,
Dobacio zrnce, što ga svuda traži . . .

Oh podajte ptici, dajte mrvu hljeba, —
Milosrđe Višnji nagrađuje s neba.

Svaki dar će vama stostruko naplatit —
I pjesmicom ptica u proljeće vratit!

Mladi prosjak.

Pred vratašca došao ti
Jadan sirotane,
Bl'jedo mu je mlado lice,
Oči zaplakane.

Nevolja je njemu majka,
A sestrica b'jeda, —
Ti ga bježiš, jer ti srce
B'jede gledat ne da.

O ne boj se i ne bjegaj
Od prostih haljina,
I pod haljom otrcanom
Ime duše, ima . . .

Ima duše, ima srca
I ljubavi prave,
Al po sv'jetu kruha traže
Ručice drhtave.

Oj ne bježi, već mu pruži
Ruke smilovane,
Razveseli bl'jedo lice.
Oči zaplakane! . .

IV.

IZ DJEČIJEGA SVIJETA.

Prvi zubić.

Prvi je zubić dobila Maca,
Oštar i šiljat poput oštraca, —
I kan' da usne šapću joj male:
Čuvajte prste, nema već šale! . . .

Presretna majka ljubit je stala,
Suza niz lice kliznula, pala;
Srce od milja drhtat joj stalo,
Gledajuć svoje mezimče malo.

Radost na licu s'jeva joj čista:
Čedu kroz usne zubić se blista,
Ko da se baki posprdno ruga:
I tvoj je zub sad našao druga! . . .

Prvi korak.

Majka ga zove, majka ga nuka,
Bdije nad njime njezina ruka,
S dragosti njena topi se duša,
Kako koraknut sinak joj kuša . . .

Sm'ješi se mališ — nešto ga vuče, —
Majčici slatko šapće i guče,
Ko da mu nježan reć će joj glasak:
Samo još časak, samo još časak! . . .

Raj se rastvara . . . srce joj lupa,
Njenoj o ruci čedo joj stupa —
I nju će jednom ručice one
Pridić, kad njeno koljeno klone . . .

Prva riječ.

Dugo je mali tepao Slavo,
Mučenje za njeg bješe to pravo,
Danas je stao junački gori,
Hoće da i on s ljudima zbori.

Slušat ga c'jela došla rodbina,
Gledajuć l'jepog majčinog sina, —
Djedo pak kano učitelj kaki
Ispravlja vješto glasić mu svaki.

Eno ga, eno, usta otvara,
Najdraže ime sad progovara, —
Majci na krilo sm'ješeć se hita,
Ko da joj radost s pogleda čita.

Vilkova nesreća.

„Što si tako turoban,
O moj brate nevoljan?“
Pitala je seka Milka
Malenoga Vilka.

„Konjic mi posrnuo,
Kolica prevrnuo! . . .“
Reče Vilko tužan kruto —
I zaplače ljuto . . .

Gostovi su borme tu . . .

Što se danas uzvrtila
Naša seka Anka?
M'jesi, m'ješa, kuha, peče
C'jelog božjeg danka.

Gostovi su danas njojzi
Došli iz daleka;
Tek ma kako — ne će da ih
Gosti mala seka . . .

Sve se žuri . . . Tà gospoda
Ogladnjela iz daljine — —
. . . Maci daje žlicu ml'jeka,
Da ne pane od slabine . . .

Mali vam se Mišo ljuti . . .

Zdravo, zdravo, mamice,
Tato mileni!
Rano vam se digoh ja,
Vidite me svi!

Još bi dalje spavao,
Ali nemam mira,
Jer ta seka uv'jeke
O moj krevet dira.

Tog ne mogu podn'jeti,
Pak ću za to ustati:
— Oh al će joj prisjesti,
Kad je Mišo uhvati! —

Ne će da spava . . .

Cijelu zemlju prikrila
Tamna nojca veće,
Ali Vlado maleni
Jošte usnut ne će . . .

Pjeva seka pjesmice,
Ne bi l' joj zadr'jemo;
Al čas Vlado zaplače,
Čas je gleda n'jemo . . .

Seka veće ljutita
Grozit mu se stala,
No za časak i ona
Zamuknula mala . . .

Prestav Vladu ljuljati
Na stócu se zguri,
A dječko se pridiže,
Pa okolo zuri . . .

Pridiže se, pa gleda
Vlado, — svoja glava,
Kako mu kraj kol'jevke
Seka mirno spava . . .

Mudar odgovor.

Pitala je majka
Sve u pukoj šali,
Što bi najvolio
Njezin sinak mali.

Misli majka, da će
Sinak joj za c'jelo
Zaželjeti novo
Gizdavo od'jelo.

Il' da će je molit,
Da mu djedo stari,
Kupi na pazaru
Mnogo l'jepih stvari.

Ne će Stanko dugo
Željicu da krije,
Već će majci, o čem
Ni snivala nije.

„Ja bih najvolio,
Znaj der, majko mila,
Kruške, što si jučer
U svoj ormar skrila . . .“

Zavidna Ružica.

Raduje se mala Ruža,
Pram svom djedu ruke pruža,
Sva već ršće od miline,
Čim ga spazi iz daljine:
Znade, da će djedo zlati
Opet kakav dar joj dati.

* *
*

Šeto jednom s Ružom djedo
I siroče neko zgledo:
To bje mala djevojčica
Uvenula, bl'jeda lica;
On koraknu k njojzi sade
I desetak jadnoj dade.

Al to Ruži ne bje milo,
Lice joj se smrklo bilo,
Pa zaplače, njoj što sade
Tog šestaka on ne dade.

Od tog časa Ruža mala
Ni novčića nije znala
Više dobit od svog djeda,
Koj je rado već ne gleda.
Ona ga je uvr'jedila,
Kad je ružno zavidila
Darak mali b'jednom stvoru,
Koj željkuje hljeba koru . . .

Mala čitalja.

Sjela je seka Milka,
Igračke pustiv male,
Uzela štiti knjigu, —
Nije joj već do šale.

Ali ta knjiga pusta
Šuti ko n'jema, šuti, —
Milkica lista, te lista,
Pa se kraj toga ljuti.

Kada bi znala knjiga
Milkica što si želi,
Sve bi joj rekla l'jepo,
Nek se ona veseli.

Ali ta knjiga pusta
Šuti ko n'jemu, šuti, —
Milkica lista, lista,
Pa se kraj toga ljuti.

Igračke njene sve su
Do nje već pozaspale,
Jada ne sluteć teška
Svoje gospoje male . . .

Mali učitelj Janko.

„Divan danak, a nas Janko ovdje muči, ljuti.“
„„Tiho, djeco, sad je škola, valja da se šuti!““

„Al se krasno povrh gora divno nebo plavi!“
„„Šuti, Pero, a ti, Milko, više se ne javi!““

„Čini mi se, da već majka užinu nam sprema.“
„„Gle ti Smiljke, tâ govori, ko da tu me nema!““

„Al susjedov p'jevac ljutit za Milanom juri!“
„„Ja mu velim: Čitaj, Zlatko, a on drugud zuri.““

„Na drvetu, gle, već onom rano voće žuti!“
„„Ah s ovakom djecom samo učitelj se ljuti! . . .““

Učo.*

Ode tata, ode mama,
Odoše u grad,
Ostala su djeca sama,
Šta će radit sad?

Brat sa sekom dugo smišljo:
Ovo, ono . . ne . . .
Dok najposl'je reče seki:
„Ah, pogodih, gle:

Ajdemo se sigrat škole,
Mila seko, znaš —
Ti i Poluks, vi ste đaci,
A ja učo vaš!"

Pa psu ljuto šibom mahnu,
To bje oštar znak:
„Danas moraš i ti slušat,
Sad si i ti đak!"

Tek to viknu bratac Ante,
Zadrkta mu glas, — —
Učitelj mu prolazio
Kraj njih u taj čas . . .

I sestrica vidje bracu
U zabuni toj,
Ne zna, zašt' je mali učo
Skrio obraz svoj . . .

* Učo = učitelj.

Lovro i Mišo.

Divna l' sn'jega! klikće Lovro,
Bjegajuć niz ulicu,
Kruglje pravi, pa ih baca
Nemilo u dječicu.

Za Lovricom Mišo stao,
Pa se sm'ješi zlobno baš: —
— Bježi, Lovro, evo djede,
Bježi brzo, kuda znaš! . . .

Ogleda se Lovro naglo,
Zbilja l' djedo dohodi, —
Ogleda se, al ga u to
Kruglja u nos pogodi . . .

Ima posla . . .

Mali Ivo sklizo se,
Gdje bje samo prilike,
Zalud otac kušo ga
Te očuvat navike.

Jednog dana opet se
Djeca ledom sklizaju,
Pa sve redom za Ivu
Jedan drugog pitaju.

. . . Ne može on od kuće,
Brige su ga sletjele —
Ima posla — — ah, ta da:
Traži svoje cipele . . .

Ko će biti krivac?

„Al je to jelo divno i slasno,
Baš ga je majka spremila krasno!

Doba do duše ručku još nije,
Škodit al ne će okušat prije . . .“

Na stol se penju, sa stola skaču,
Pa usred zdjele prste umaču . . .

Gleda ih mačak, turobno šuti,
Ali se na tu dječicu ljuti.

Oni se goste, ne da se sjete,
Njemu da jadnom korbač se plete . . .

Gavro.

Snʼjeg na leđi,
Snʼjeg na glavi, —
No, to bješe
Bojak pravi.

Dobro se je
Gavro tuko,
Al je i on
Dost izvuko.

A što još ga
Čeka doma
Ni ne sluti
On siroma.

Za vratima
Šiba stoji,
Pa polako
„Deset" broji . . .

Lako štivo.

Mali Ivo poput đaka
Zna već slovo svako,
A umije pročitati
Okretno i lako.

Tek je čudo, da u glavu
Nejdu svaka slova,
Ponajbolje znana su mu
Ona šećerova . . .

Tu još nije on zapeo
Kod otijeh slova, —
A knjiga je laka vele,
Jer nema listova . . .

Polag stare navade . . .

Kad se đaci pobiju
Iz ob'jesti zlorade,
Ne smije bit bez Milana —
Polag stare navade . . .

Jednog dana đaci gle
Opeta se zavade, —
Za čas eto Milana —
Polag stare navade . . .

Al se boj ne svrši taj
Polag stare navade, —
Odn'je Milan batina
Prek najbliže ograde . . .

Trn.

Kad je Đuka onomadne
Po dvorištu skako,
Ubo se je usred pete
I pregorko plako.

Zalud majka govorila:
„Nemoj skakat, sine!“
Nije slušo mali Đuka
R'ječi materine.

Tako svakog nevaljanca
Stigne udes crn:
Mnogog šibe rt ubode,
A gdjekojeg trn . . .

Gdje su djeca?

Gdje su djeca? . . . Starci sami
U sobi se pitaju . . .
Gdje su djeca? . . . Ta eno ih —
U dvorištu čitaju! . . .

Što čitaju? . . . Ta iz knjiga
Još ne znadu ništa r'jet; —
Što čitaju? . . . Gle, govore,
Što im pane na pamet.

Al to znak je, da će jednom
Bit ta djeca valjana,
Jer im knjiga omiljela,
Jer je ljube za rana.

Ivica i njegov ćuko.

Na Ivičin jastučić
Lego mali ćuko,
Tog ne trpi Ivica,
Za rep ga povuko.

Al ne osta dužan mu
Njegov ćuko mali:
Za prstić ga ugrizo —
Dakako u šali . . .

Sad na ćukin jastučić
Legne mali Ivo,
Opet bješe ćuki to
Neugodno, krivo.

Ščepa zubma Ivicu
I stane ga vući, —
A za čas se oboje
Počne ljudski tući.

Najposlije nasta mir, —
I pravo je tako,
Od skakanja silnoga
Sustali su jako.

U kute se stisnuli,
Sve se utišalo,
Ko da snuju, da će sad
Počinuti malo.

Jedan drugog motrí tek,
Dok primirje vlada,
Pa ko da se pitaju:
A što ćemo tada?

Jedan drugom potajno
Jakost mjeri, sluti, —
I svaki se najjači
U svom kutu ćuti.

Ali ne znaš, koji će
Prvi otpočeti, —
Jedan čeka drugoga,
Koj će prije smjeti . . .

Ćuko se pričinio,
Ko da dr'jemlje, spava,
Al on motri Ivicu
Ko lukava glava . . .

Niti repom ne miče,
Strava njega hvata,
Jer za Ivu bio bi
To već povod rata.

Nepristojni macan.

Ivica i macan
Baš se vrlo paze, —
Bit će, što ih oba
Ukućani maze.

Ali jedna zgoda
Zavadi ih ljuto
I ti dobri druzi
Zamrze se kruto.

Kuharica ručak
Njima je don'jela,
A macan se slatka
Odmah lati jela.

Al Ivica sobom
Sve skače i poje,
Macan masti bradu
Iz zdjelice svoje.

Samo taj put macan
Nepristojan b'jaše,
S čega mali Ivo
Gorko plakat staše.

Dok s Ivine pjesme
Orila se soba,
Dotle macan ručka
Izio je oba . . .

Na šetnji . . .

Idu šetat, idu, idu
Brat i seke sred doline —
„Eno sn'jega na sve strane! . . .“
Kliknu bratac od miline . . .

Pa zagleda rulju đaka,
Što se sn'jegom grudat stali,
Za čas bjaše među njima,
Kan' da su ga ustrebali . . .

Baci bratac grudu sn'jega,
Da pokaže vještu ruku,
Al nesretno zgodi jednog —
I dječaci njeg istuku . . .

Kriknule su seke na to,
A bratac je bjegat stao, —
Bježe za njim plačne seke,
Dokle nije umakao . . .

Al na putu opet poče
Mali bratac zbijat šale:
Pravio je sn'ježne grude
I gađao seke male . . .

Ama to je sve još ništa! . . .
Kad su bili blizu r'jeke,
Hotio je da se skliže,
Al ne dale male seke . . .

Drži jedna, drži druga,
Pa ga vuku u zdvojnosti —
Uzdanut će mlađa seka:
„Previše je, Bog da prosti! . . .“

A starija odvrati joj
Glasom punim bola, sjete:
„„Vratimo se, vratimo se —
On je danas ludo d'jete . . .““

Vozar.

Ivo mali
Kola obatali
Nasred puta
Kraj kamena kruta;
Sred kolica
Sjedila sestrica,
Jadnik mali
U grabu je svali.

Viče Ivo,
Kola mu na krivo, —
Seka Ana
Krvlju zaprljana. —
Bježe kući
Kola vucajući,
Al gle b'jede:
Sva ih djeca glede.

Kad su domu
Vratili se svomu,
Stade Ivo
Popravljati živo:
Nož uhvati,
Pa se posla lati,
Da popravi
Sve ko kolar pravi.

Baš se Ivo
Sada muči živo:
Znoj mu čelo
Orosio b'jelo, —

Pa kad reže,
Srsi t'jelom bježe —
To je muka
Što sad trpi ruka!

Ko će znati,
Hoće l' prerezati,
I kolica
Popravit desnica!
S njima opet
Na brdo se popet,
Pa vozikat
I veselo vikat? — —

Reže, s'ječe, — —
Al seka s njim ne će
Na zabavu
Ni za živu glavu . . .
Lako Ivi,
Kad se kolo skrivi, —
Teško glavi,
Kad se okrvavi . . .

Sirote.

Leži selo, pusto selo,
Ledenoga posred inja —
Jao onom, koga tišti
U toj zimi sirotinja!

Na kraj sela kolibica,
U njoj nema stvora živa;
Stanari joj pomriješe
Usred stanja žalostiva.

Unoćalo. Sjever puše,
Kolibica škriplje pusta . . .
Ko u oto noćno doba
Pokraj vrata njenih susta?

Ko to dršće, ko to tješi?
Ko to šapće, ko to jeca? —
To je mati, a ta bokčad —
To su njena drobna djeca.

„'Vamo, djeco, 'vamo, 'vamo,
Zaklona nam evo tudi,
Od tuda nas prognat ne će
Nemilosni i zli ljudi . . ."

Tako majka. Pak će uvest
Dječicu sred novog stana. —
Sjever puše, sve se lomi
Kolibica rasklimana . . .

Oh ko ne zna, što je b'jeda,
Sto nevolja, šta no jadi,
Taj ne može pojmit b'jede
Takve tužne siročadi . . .

Legla majka na pod hladni,
U krilo je djecu stisla.
Zaplakala. Ta bez suza
Već bi davno, davno svisla.

Kud će opet sjutra krenut?
Gdje će sjutra stana naći?
Dok isprosi koru hljeba,
Sto će kuća pak obaći.

Koliko će otjerat ih
Ispred praga sirotane?
Ko nahranit, ko utješit
Siromahe poderane?

Koliko će kuća biti,
Što će vrata zatvarati?
Gdje će sjutra b'jednoj djeci
Smrzle krpe ugrijati?

S tim mislima usnula je
Med dječicom majka tudi,
A sjevernjak stišao se,
Ko da ne će da ih budi . . .

* * *

Svanulo je hladno jutro,
Sve se iskri usred inja.

*

Usred puste kolibice
Tiho spava sirotinja.

Došlo podne, al van poći
Još nikoga vidjet nema, —
Zar ta tužna sirotinja
Jošte spava, jošte dr'jema?!

Al u sumrak pram kolibi
Hrpa djece sletilo se
Za nosiljkam mrtvačkijem,
Na kojim se bokci nose . . .

Tužna sestrica.

Tužno milo zvonce zvoni,
Mala Branka suze roni,
Suze roni, pa uzdiše:
„Mojeg Stanka nema više, —
Nema više braca moga,
Braca moga milenoga,
Ne vidi mu dragog lica
Njegva seka sirotica . . .“

Majka Branku k sebi zvala,
Pa je tako tješit stala:
„„Ne plač, dušo, i ne cvili,
Nije mrtav bratac mili,
Vratit će se za tri dana
Tu sred našeg opet stana . . .“

Briše d'jete vrele suze,
Pa ovako smišljat uze:
„Kad se mili Stanko vrati,
Svašta ću mu l'jepa dati,
A on će se veseliti
I u sigri sa mnom biti . . .“

Gle radosti! Trećeg danka
Don'je otac sliku Stanka,
Don'je Branki milog brata
U okviru — a od zlata . . .
Plešče Branka, brata gleda
I igračke pred njim reda.

„Stako, Stanko!“ nježno viče,
Al se bratac ni ne miče.
„Zar ne vidiš puške svoje?
Ne žalosti srce moje . . .
Tu ti trublja, bubanj novi,
Daj na vojsku četu zovi!“ —
Sve mu daje, što god ima
Ali Stanko ništ' ne prima.
„Aha,“ kliknu mala Branka,
„Razveselit sad ću Stanka!“
Rukom hvata košaricu,
Iz nje vadi jabučicu,
Pa je milo bratu daje, — —
On kan za to da ne haje . . .
Zasuziše Branki oči,
Po sobici plačuć kroči . . .
„Je li njemu što god fali,
Il' se sa mnom samo šali?“
Sobom zbori mala Branka,
Ljubeć sliku mrtvog Stanka . . .

Zahvalnost.

Mala Anka
Bez prestanka
Plakala,
Što joj ptica
Miljenica
Nestala.

Bratac Mijo
Nju joj bio
Spustio,
Jer je pticu
Siroticu
Žalio.

Ptica mala
Za to znala
Pjevati,
Kud god Mijo
Pošo bio
Šetati.

Nevolja.

Eto jada, eto muke,
Opet posla pune ruke:
Ante baš se pisat sprema,
Al u boci tinte nema —
Kraj njeg sjedi seka mala,
Pa je nešto uzdrktala . . .

Misli Ante svakojako,
Sve mu nekud čudnovato:
Jučer bješe tinte dosta,
Danas boca prazna osta,
Zamisli se seka mala,
Pa je tužna bl'jedjet stala . . .

„Tinta, gle se posušila,
Voda bi je okvasila! . . ."
. . . Bježi Ante po vodicu,
Pa njom puni tintarnicu —
Plašno gleda seka mala,
Sva je veće malaksala . . .

Ne zna Ante toga trena,
Da je tinta prolivena, —
Kad umoči pero svoje,
Znat će Ante, znat će, što je —
Da s' ne boji seka mala,
Ona bi mu kazat znala . . .

Neposlušni Ivo.

Tek okopnje sn'ježak b'jeli,
Mali Ivo majci veli:

„Evo slatka pramaljeća,
Što nam nosi šarna cv'jeća!

Evo divnog, mamo, danka!
Pusti mene, pusti vanka! . . ."

Pogleda ga majka stara,
Pa mu tako progovara:

„Smiri mi se, sad su vani
Jošte hladni, hladni dani . . ."

Al sve misli Ivo mali,
Da se majka samo šali.

Pa poleti hitra skoka
Do brežuljka povisoka.

Svaki grmak tu obašo,
Ne bi l' igdje cv'jeća našo.

Kasno on se vraćo kući
Ozebao i plačući . . .

A kad on se kući vrati,
Reče njemu stara mati:

Gdje je tebi d'jete moje,
Gdje je tebi cv'jeće tvoje?

Mjesto cv'jeća na tvom putu,
Našao si bolju ljutu!"

* * *

Svanuli su divni dani,
Ali Ive nema vani.

Ljuta bolja njega bije,
Jer majčice slušo nije . . .

Proljetnoga nekog dana
Došla smrt sred njegvog stana.

Pala pred nju stara mati,
Al smrt ne zna uslišati . . .

Mahnu kosom — i uminu —
Nešto prhnu u visinu . . .

V.

SLIČICE.

Golubice b'jela...

Golubice b'jela, što te vidim sjetnu,
Zar ostade sama u vrtiću cv'jetnu!

Ako si i sama, ded poleti samo
Pred kućicu b'jelu, niska krova amo.

Gle na pragu d'jete sred majčina krila,
Njemu netom seka umrla je mila.

S njime mi se sigraj, golubice živa,
Budi tom anđelku seka milostiva.

Golubice b'jela, hrli k njemu bliže,
Gle, već kako k tebi slabe ruke diže . .

Mali slavulj.

U šumici zelenoj
Tuži slavulj maleni,
Što mu dragu sestricu
Skrio grobak ledeni.

Sjetio se, kako je
Netom s njome l'jetao,
I šumicom zelenom
Slatke pjesme pjevao.

Kako ju je vatreno
Na grančici ljubio,
A sada ju sirotan
Za uv'jek izgubio!

Tako tužeć zaspao
U gn'jezdancu toplome, —
Noću seku vidio
U svom sanku slatkome.

Ali jutrom svisnu mlad,
Kad sred vite grančice
Spazio je perce tu
Svoje mrtve sestrice . . .

Orao i divokoza.

Spazi oro sa visine
Divokozu mladu,
Pa se vinu, što ga hitra
Krila pon'jet znadu.

Al ko munja hitro dođe
Divokoza stara.
Pa zaštiti kano mati
Svoga ubogara.

Već je pandže osjetila
Divokoza mlada,
U to stara tužnim glasom
Žalosno zajada.

Dignuo se orle smjeli
Sa plijena toga — —
Mora da se i on čeda
Spomenuo svoga . . .

Miševi.

„Krasnoga li eno danka!"
Reć će miš drugarom svojim.
„Ajd' u polje žurno vanka,
Vodit ću vas žitom mojim;
Vi jedite, što vam drago,
To je sve tek moje blago!"

„Al o podne", reć će drugi,
„Vi ste tada moji gosti;
U dvorani stol je dugi,
Bit će pite, mesa dosti.
Čekat ćemo za ormarom,
Tamo ja sam gospodarom."

Najmlađi će: „To su trice,
Noću poć vam vrh tavana,
Imam bolje slaninice,
Nego l' gazda sred svog stana.
Sa mnom ćete rupom starom,
Tamo ja sam gospodarom!"

»Al tu eto krasnog žita! . . ."
Reć će stari svoj gospodi,
„Dok gotova bude pita —
I to ne će da nam škodi.
Zajutrak nam dobar eno —
Svuda žito nebrojeno . . ."

Pita na stol donesena
Po adetu starom
I tri miša ulovljena,
Sva tri za ormarom . . .

Marica i ruža.

Tek sred vrta
Zelena
Cvatne ruža
Rumena,
Eto male
Marice,
Gdje već pruža
Ručice,
Pa cvijetak
Otkine,
A cvijetak
Pogine.

Jednom će joj
Ruža reć:
„Ne kidaj me,
Dušo, već,
Jedina sam
Ostala,
Još se n'jesam
Rascvala;
Pusti mene
Cvjetati,
Ljepšu ćeš me
Ubrati."

Ne htje ona
Čuti glas,

Otkide je
Onaj čas
I iz vrta
Ode van
Ruža isti
Svenu dan . . .

* * *

Svanu majčin
Imendan.
Eto mali
Milovan,
Njenog kuma
Sinak mlad,
Iz vrtića
Svoga sad
Na uzdarje
Majci joj
Don'je stručak,
Darak svoj. —

A Marica
Malena
Hajd' sred vrta
Zelena,
Da ubere
Ružicu,
Da obdari
Majčicu . . .

Al sred vrta
Njihovog
Nema cv'jetka
Ni jednog. —

Na tlu spazi
Ružu, gle,
Što je jučer
Otkide.

Ruža njojzi
Šapnula,
U srce je
Ganula:
„Da si mene
Čuvala,
Ja bih sada
Cvjetala,
Ti bi cv'jet moj
Ubrala,
Svojoj majci
Podala . . .
Gle, a tako,
Marice,
Plači, ljevaj
Suzice,
Pa ne kidaj
Nikada
Bez potrebe
Ružica!"

* * *

Snuždila se
Marica,
Klonula joj
Glavica.
I u otaj
Začu čas,

Ko da s neba
Zbori glas:
„I u šali,
Djeco mâ,
Ne činite
Nikad zla;
Čuvajte se
V'jekom tog,
Jer zlo djelo
Kazni Bog!"

Gavran i djeca.

Kva — kva — kvar!
Nemojte se smijati,
Ni od sm'jeha svijati!
Da, da, da . . .
To je moja pjesmica,
Njom se vama javljam,
Njome vas pozdravljam,
Što mi grlo klicat zna.
Nije ko što slavuj pjeva,
Il' ko kada poje ševa,
Ni drozdovo cvrljukanje,
Nije fino previjanje.
Ja udaram sve bez kajde sl'jepo,
Pa ne trebam vaše hvale,
Al je dosta sm'jeha, šale,
To već nije l'jepo.
To ruganje i taj sm'jeh
Baš je gr'jeh —
Kvar!

Kva — kva — kvar!
To je glas mi jadan,
Kad sam vele gladan.
Djeca toga ne razume,
Već bacaju u me
Klipe svakojake —
(Da je krušac bar!)
Ja se dignem pod oblake,
Oni viču: kvar!

Nit' sam l'jep, nit' ružan,
Nit' sam mlad, nit' star,
A opet mi život tužan:
Kud god odem, nigdje mira,
Svako već me d'jete dira.
Crno to od'jelo
Krivo je za c'jelo —
Oh da imam drugo bar. —
Kvar!

Kva — kva — kvar!
Nikog ništa ja ne prosim,
Gdje što nađem, to i nosim,
Ne ostavljam niti zlata,
Već ga nosim u svoj stan,
Pa ga motrim po vas dan,
Kano čovjek od zanata;
Mio mi je njegov sjaj. —
Katkad pođem pred hambare,
Gdje no vrapci gospodare,
Da učinim tom gospodstvu kraj.
Vrabac me se plaši, luda,
Pa odlete koje kuda,
A ja šećem po hambaru;
Hambar žita pun,
Sve otvaram kljun,
Rad bih bradu omastiti staru,
Al bi gazda priglednuo —
Tad sam poginuo.
Tako ubi nekog dana
Prijatelja mi gavrana.
On je došo krasti, luda,
Misleć: žita gdje dosta imade —

Nuto gazde! — al od kuda?
Bog nek znade.
Ču se prasak, a iz puške —
I moj gavran poleđuške:
Kvar!

Kva — kva — kvar!
Često puta gospodar
Sâm mi svoga žita dâ.
Tek pred njegv im panem stanom,
On izađe na dvor s hranom,
Ko kad želju moju zna. —
Kad se žita
Najedem do sita,
Tad zakr'ještim: kvakvakvar!
To je moja pjesmica,
Tom mu pjesmom onda ja
L'jepo hvalim za taj dar.
A vam, djeco, sa visine
Kličem, kr'ještim od miline:
Kva — kva — kvar!
Pa nek vam se srca ljute,
Sad bacajte u me prute!
Ja visoko letim
A vas hvata jar
Hoću vam se da osvetim:
Kva — kva — kvar!

Jadna ptičica.

Letila je, letila je lastavica mala,
K milom domu u proljeće vraćati se stala.

Letila je, preletila do dva mora bila,
Al kod trećeg smalaksala njena slaba krila.

Šumilo je more, jao, šumili su vali,
Daleko su jošte bili rodne zemlje žali.

Krilila bi prama nebu, al je tmasto, tmurno.
Njene molbe zaglušuje strašno more burno.

Posred mora širokoga sama ona luta,
Od drugâ ju sudba netom rastavila kruta.

I kad more poput gora bacat stalo vale,
Baš je jadna ugledala svojeg doma žale.

Ugledala rodne žale lastavica mala,
I taj časak strtih krila med valove pala.

* * *

Minu bura, a kroz zadnji na nebu oblačak
Spustio se na glačinu mora sunčev tračak.

Proletile u to morem dvije laste male,
Ugledale rodne kraje i pjevati stale.

Al na skoro umuknulo pjenje miločujno,
Spustile se sjetne drúge povrh vala nujno.

Usred vala razigranih mala grana pliva,
Na grani im drugarica, al ne više živa.

*

U životu mnogi tako sreću traži jadan,
Al kad joj je na domaku, grob ga skrije hladan.

VI.

PRESADI.

Ružice.

Po J. V. Sládku.

Dv'je rumene ružice,
Cv'jeće mirisavo,
Nad njim do dva leptira
Kao nebo plavo.

Kamo jedan pohrli,
Drugi ga stizava, —
N'jesu to dva leptira,
Već dva oka plava.

N'jesu to dv'je ružice,
Što ih proljet stvara,
Već našega djeteta
Lišca puna čara . . .

Pčela.

Česki spjevao Boleslav Jablonský.

Letala pčelica
U divnom maju
Po vrtu, po polju,
Po mladom gaju.

Gdje je cv'jet spazila,
Na njeg bi pala,
Svagdje bi ponešto
Naći baš znala.

Marljivo tražila
Po cv'jeću tome,
Žurno bi nosila
Domu tad svome.

Za to se pčelici
Sm'ješilo sunce,
Bog joj pak podari
Sreće potpunce.

Takve su pčelice
Duše djeteće,
Željno što traže svud
Mudrosti cv'jeće.

Košnice njima su
Srce i glava —
Ako su punane,
Radost je prava!

Očeva mudrost.

Česki spjevao Boleslav Jablonský.

I.

Krasna li je mlada ruža...

Krasna li je mlada ruža,
Kad se pupolj raspupava,
Rumenilom kad se stida
Lišce njeno obasjava!

Divan li je mladi slavulj,
Kada slatke pjesme poje,
Kada tamnom priča lugu
Radosti i boli svoje! —

Pitaš: ima l' išto ljepše?...
Amo daj der desnu ruku —
Kucaji su srca moga,
Što za rod svoj vrelo tuku...

II.

Nebo često suze lije...

Nebo često suze lije,
Dokle zemljom radost traje, —
Zemlju često sjeta svije,
Dok na nebu sunce sjaje.

Ludom često srce skače,
Kada mudar suze lije, —
A i luda često plače,
Dok se mudri pri tom smije.

III.

Kad je Višnji . . .

Kad je Višnji r'ječcom jednom
Sv'jet stvorio veličajno,
Glednu okom na sve strane,
Djelo dobro bje i sjajno.

I ti, sinko, kad šta radiš,
Radi, što ti sile mogu,
Nek je dobro, nek je takvo,
Da se svidi višnjem Bogu.

IV.

Tri dara.

Tri ti krasna dara dala
Božja ljubav neizmjerna;
Ti su, sinko, krasni dari:
Jezik, srce, pamet vjerna.

Od tih dara ne daj nikom:
Jezik, nego rodu svomu,
Srce — c'jelom čovječanstvu,
A pameti — nje nikomu!

V.

Ponajprije uči, sinko . . .

Ponajprije uči, sinko,
C'jenit svoju otadžbinu —
I s ljubavlju pram svom rodu
Putuj tada u tuđinu

Nezahvalnost i sramotu
Iskazat ćeš rodu svomu,
Ak' ćeš drugdje bit kod kuće,
A tuđincem u svom domu!

VI.

Dvije stvari.

Dv'je su stvari, što ih nemoj
Javljat sv'jetu, mili sine,
To su bližnjeg pogrješke ti,
Uz to svoje još vrline.

Jer onima ime veće
Nelijepo djelo kaže;
Ove pako gube c'jenu,
Kad ih vlasnik sam izlaže.

VII.

Prijatelj.

Što je mjesec kraju pustom,
Tužnom noći sakritomu;
Što je tračak jarkog sunca
Pupoljku neprocvalomu;

Što je slavulj miloglasni
Tihom gaju žalosnomu;
Što je vrelo bistre vode
Putniku ožednjelomu;

Što je kaplja biser-rose
Cv'jetu, žegom klonulomu,
To je, sinko, vjeran drugar
I prijatelj srcu tvomu!

VIII.

Gledaj, sine, nebo sjajno . . .

Gledaj, sine, nebo sjajno,
Pogledaj sred sv'jeta toga,
Zirni okom u se tajno,
Pak poklekni, slaveć Boga.

Priroda — svim puna blagom
Priroda — ta majka mila —
D'jeleć svojom rukom dragom,
Sve je krasno nad'jelila.

Nebu dade zv'jezda jasni',
Zemlju osu ružicama,
Moru dade biser krasni,
Tebi srce s vrlinama . . .

IX.

Vjetar duva, nebo tamni . . .

Vjetar duva, nebo tamni,
Oblak s'ječe munja plaha,
Slušajući groma huku
Sve od teškog division dršće straha.

No ne boj se, sinko, bure,
Njom se zemska čisti tmuša,
A burama tog života
I naša se svjetla duša.

U vatri se zlato čisti,
B'jeli labud u vodama,
Srce tvoje u ljubavi,
Tvoja ljubav u suzama.

X.

U crkvicu zovu zvona . . .

U crkvicu zovu zvona . . .
Eno skromne duše one,
Gdje u svetom osjećanju
Slavi Tvorca vasione.

A gle eno onog tamo:
On ne moli, ni ne kleči,
Već svevišnjeg Stvoritelja
Grdi, psuje ružnom r'ječi.

Ali Tvorac za oboje
Ipak skrbi bez promjene —
I zbori ti n'jemim slovom:
„Radi i ti poput mene!“

XI.

Gledaj, sine, dub taj silni . . .

Gledaj, sine, dub taj silni
Kako tužno trune, mre —
Njega nutri crv progriza,
Tog ne vidi niko, gle.

Iza gora ružičastih
Tmine goni sunašce, —
Crv pak grize neprekidno,
Gristi ga ne prestaje.

Na nebu se zv'jezde sjaju,
Spokojno već sniva sve, —
Crv pak grize neprekidno,
Gristi ga ne prestaje.

Dub se trese, dršće, njiše,
I tihano k nebu zre, —
Crv pak grize neprekidno,
Gristi ga ne prestaje.

I grize ga c'jelo doba,
Dok se k zemlji savine. —
Tako grize sve do groba
Zub savjesti nemirne

XII.

Ne boj se, kad hladna smrt...

Ne boj se, kad hladna smrt
K tebi pruži ruke,
Tvojeg bića ne će strt,
Strt će boli puke.

Budi poput labuda
Sred samrtne muke —
Pred izdahom razl'jeva
Ponajslađe zvuke.

Ništ u sv'jetu ne gine
Vječna tek je m'jena, —
Za što da tad pogine
Najviša ti c'jena?

Nije tebe stvorila
Mudrost božanstvena,
Da u cv'jetu budne ti
Duša usmrćena.

Svijet taj je veliki,
A zemljica mala,
Duša teži, ne bi li
Zv'jezde upoznala.

O, ne, nije vječna moć
Težnje te ti dala,
Da bi smrću nju — i sve
Opet pokopala! . . .

Siročad.

Slovački spjevao Viliam Pauliny-Toth.

Majko mila, gdje je ćaćko, gdje naš otac mili,
Kuda ode, zar mu n'jesmo više dragi bili?

„„Tiho, tiho, djeco draga, sve vas ljubi vjerno,
Vratit će se, grliti vas žarko, neizmjerno.““

„Majko mila, a kud ode otac s'jedi sade,
Je li živi, il' nam možda jur u grobak pade?““

„„Živ il' mrtav — kako ćete — što da rečem vama?
Nedaleko ode tam, gdje — ah, ni ne znam sama.““

Prosjačka.

Slovački spjevao Viliam Pauliny-Toth.

Dobri ljudi, smilujte se! sirote smo jadne,
S teška puta izmučene, otrcane, gladne.
U boj ode mili ćako — to uzdanje naše —
A majku nam — dobru majku — juče pokopaše.
Smilujte se ljudi i On, koj svemirom trese:
Dajte, dajte koru hljeba, dajte, smilujte se!

Imali smo kolibicu, sad bludimo sv'jetom,
Za majčin je pogreb tužan prodali su netom.
Tu u krčmi noć pod stubam mi spavasmo same,
Ne imasmo jastučića, niti vlatka slame.
Glad nas mori, a u suzam' zjene nam se kr'jese,
Dobri ljudi, dajte hrane, dajte, smilujte se!

Imali smo polje, što nam b'jednim hranu poda,
Na d'jelove nemilosna ruka nam ga proda.
Dobri ljudi, smilujte se, dajte koru hljeba,
Dobri Bog će ud'jelit vam za to slavu neba.
Smilujte se ljudi i On, koj svemirom trese:
Dajte, dajte koru hljeba, dajte, smilujte se!

Dobri ljudi, otvor'te nam, sirote smo jadne,
S teška puta izmučene, otrcane, gladne.
Uda su nam obamrla, zgrijat smo se radi,
Pustite nas oj unutra, Bog vas nek nagradi!
Pustite nas, otvor'te nam, vrata, otvorte se!
Dobri ljudi, dajte hljeba, dajte, smilujte se!

Izvjedljivo djevojče.

Po češkom od Pavle Maternove.

Kad u kojoj knjizi nađe
Mala Milka sličica,
Raduje se, k seki hrli,
Pak je tako pitat zna:
„Šta je ovo, Darinčice,
Što je ono, reci daj?"
— „To je pas, a kraj njeg ovce,
To je pastir, ono gaj".

Lista d'jete list za listom:
„Šta je ovo, ono, gle?"
— „Već ti kazah po sto puta,
Gledaj dobro, znat ćeš sve!"
Al kad stane sve to više
Ta zv'jedljivka pitati,
Odbije je ljuta seka:
— „To ti uprav ništa nij'!"

Ali d'jete dobro znade,
Da je i to neka stvar;
Pođe k majci, ah ta od nje
Sve će saznat hitro bar.
Dobra majka sve joj milo
U knjižici kaza toj —
I još k tome vrući cjelov
Dade kćerci milenoj.

A Darinka majku gleda,
Što sa sestrom radi to.
— „Majko mila, zar ti nije
Već s tom Milkom dosadno?" —
S posm'jehom će reći na to
Njojzi majka milena:
— „„Oj i ti si taka bila,
Kad si bila malena."" —

Knez Patak.

Po njemačkom od Julija Lohmeyera.

Po kneževstvu
Ode Patak svome,
Po jezeru
Malom, ubavome,
Da razgleda,
Što mu narod radi,
I je l' vjeran
Još njegovoj vladi,
Pliva Patak,
Pliva, pliva, pliva .
Divan danak,
Ko tako uživa? . . .

Na obali
Na kamenu golu
Na svome se
Uspeo prestolu,
Da sa visa
Kraj svoj pregledava
Poput kneza
Brižljiva i prava . . .
Iz jezerca
Eno u tom trenu
Rak štipaljke
Spram njega okrenu.

Knez je Patak
Izbuljio oči:

Na prestolje
Smjeli rak mu skoči;
Do zemljice
Smjerno mu se klanja,
Al ga Patak
Sa prestolja ganja . . .
„L'jepo, l'jepo!"
Patak odgovara,
„Al to j' prestô
Tvoga gospodara!"

„Ne ćeš, je l' de?"
Patak se razljuti,
Pa pokuša
Raka porinuti — —
„Ajd otale,
Delijo neznana!"
Viknu na svog
Maloga građana:
Bježi, rđo,
Sa prestola moga,
Dok je glave
Vrh ramena tvoga!"

Ali račić
U trenutku tome —
Uvrijeđen
U ponosu svomu,
Štipalicom
Uhvatio Patka
I osuda
Bješe posve kratka . . .

„Jao“, pomoć!
„Izdaja“ i „buna!“
Stade Patak
Vikat sa svog truna . . .

Patku s boli
Oko sve zablješta,
Rak ne pušta
Iz svojih ga kl'ješta,
Tek kad vika
Dodija mu ružna,
Pustio ga
Nevoljna i tužna . . .
Knez se Patak
S mjesta kući vinu
I kneževstvo
Svome preda sinu . . .

Gdje je što?

Strana

Prve laste:
Prve laste 9

Bog, dom i rod:
Dom 13
Bog 14
Kad se zvonce s crkvice oglasi 15
Župnik 16
Čestit božić! 17
Uskrsnuće 18
Dvije majke 19
Majka 20
K očevu imendanu 21
Kraj kolijevke 22
Laku noć! 23
Jutarnja 24
Večernja 25
Djed 26
Mlada Hrvatica 28
Kum 29
Priča 30
Želje 32
U smrt maloj kćerci 36

Škola i nauke:
Učitelj 39

	Strana
Sretna nova školska godina!	41
Maleno đače	42
Dobro đače	43
Dobra djeca	44
Ne kloni!	45
Pazi!	46
Hajd u školu!	47
Um i srce	48
Dvije zvijezde.	49
Gledaj, sine!	50
Mali Pero	51
Sa ispita	56
Mladi zanatlija	58
O učiteljevu imendanu	60
Koncem školske godine	61
Priroda i veselje:	
Dječije radovanje	65
Proljetno veselje	67
Mala ciganka	58
Valjane drugarice	70
Mladi vojaci	71
Vjesnici proljeća	72
Tu je pramaljeće	73
Proljetna	74
Eto ptica	75
Milka i ptičice	76
U klasju	77
U maju	78
Oluja	79
Jesen	80
Zimska	81
Pada lišće	82
Prši sniježak	83
Snijegović	84
Zimska davorija	88
Ptičica	90
Ptičica u zimi	91
Mladi prosjak	92

	Strana
Iz dječijega svijeta:	
Prvi zubić	95
Prvi korak	96
Prva riječ	97
Vilkova nesreća	98
Gostovi su borme tu	99
Mali vam se Mišo ljuti	100
Ne će da spava	101
Mudar odgovor	102
Zavidljiva Ružica	103
Mala čitalja	104
Mali učitelj Janko	105
Učo	106
Lovro i Mišo	107
Ima posla	108
Ko će biti krivac?	109
Gavro	110
Lako štivo	111
Polag stare navade	113
Trn	112
Gdje su djeca?	114
Ivica i njegov ćuko	115
Nepristojni macan	117
Na šetnji	118
Vozar	120
Sirote	122
Tužna sestrica	125
Zahvalnost	127
Nevolja	128
Neposlušni Ivo	129
Sličice:	
Golubice b'jela	133
Mali slavulj	134
Orao i divokoza	135
Miševi	136
Marica i ruža	140
Gavran i djeca	137
Jadna ptičica	144

Strana

Presadi:

Ružice (Sládek) 149
Pčela (Jablonský) 150
Očeva mudrost I.—XV. (Jablonský) 151
Siročad (W. Pauliny-Toth) 158
Prosjačka (W. Pauliny-Toth) 150
Izvjedljivo djevojče (Paula Maternova) 160
Knez Patak 162

Od istoga pisca izašle su još ove knjige:

Hrvaćanke, lirske pjesme. Zagreb 1883. . . . . for. —.40
Božićnice, pjesmice za djecu. Zagreb 1883. Komis. naklada Ivančića i Strmeckoga . . . . „ — 25
Mali svijet, pjesmice za djecu. Zagreb 1885. . . . . „ —.25
Mali hrvatski deklamator, Zagreb. Naklada knjižare Mučnjak i Senftleben. Cijena broš. . . . . „ —.80
„ u zlatorezu . . . . „ 1.50
Domaće životinje, pjesme za djecu uz slike od Leutemanna. Zagreb 1885. Naklada sveučilišne knjižare Albrechta i Fiedlera . . . . „ —.80
Hrvatska omladina, list za mladež. Zagreb 1886. Tečaj I. . . . . „ 2.—
Prve ljubice, pjesme i pripovijesti za djecu. Zagreb 1887. Naklada knjižare Mučnjak i Senftleben . . . . . „ —.60
Iz uvela lišća, lirske pjesme. Sarajevo 1891. . . . . „ —.20
Sreća mladosti, pjesmice i pripovijesti za malu djecu uz slike E. Hardinga. Zagreb 1892. Naklada akademijske knjižare Lav. Hartmanna (Kugli i Deutsch) „ —.80
U zatišju, lirske pjesme. Sarajevo 1892. Naklada tiskare Spindlera i Loeschnera . . . . „ 1.—
Proljetno cvijeće, pjesmice za djecu. Zagreb 1895. . „ —.70
Majka u našoj narodnoj pjesmi. Građa za narodnu pedagogiju. Sarajevo 1896. . . . . „ 1.—

C. ALBRECHT (JOS. WITTASEK)

ZAGREB.